

توسعه و تولید سفر در شهر سنندج

فرزین فاروقی^۱، وریا محمدی^۲

۱- استادیار، دانشکده مهندسی، گروه عمران دانشگاه کردستان

۲- دانشجوی مهندسی عمران، گروه عمران دانشگاه کردستان

f.faroooghi@uok.ac.ir

خلاصه

شهر سنندج، مرکز استان کردستان، با ۵ منطقه و ۲۲ ناحیه و ۷۷ محله شهری در دره نسبتاً مسطحی از سلسله جبال زاگرس واقع و در پنجاه سال گذشته به سرعت رشد و توسعه یافته بطوریکه در این مدت جمعیت آن بیش از هفت برابر و مساحت محدوده قانونی شهر بیش از ۱۰ برابر افزایش یافته است. در این مطالعات ۴ ناحیه از حوزه شمالی شهر انتخاب و عوامل موثری چون جمعیت، تعداد خانوار، درآمد، تعداد وسایل نقلیه، اهداف سفر و تغییرات آنها برای تعداد محدودی از نمونه گیری های آمارگیری شده جمعیت شهر و تاثیر آنها بر تعداد سفر روزانه افراد و وسایل نقلیه بررسی و توابع رگرسیونی تعداد سفر برحسب یک و چند متغیر وابسته به آن تعیین شده است. بر اساس این روابط تعداد سفرهای سال طرح در این مناطق پیش بینی، توسعه حمل و نقل شهری آن تخمین زده شده و برخی از مهمترین مشکلات آینده آن بررسی شده است.

کلمات کلیدی: جمعیت، وسایل نقلیه، سفر شهری، درآمد و هدف سفر.

۱. مقدمه

در این کره خاکی کمی بیش از یک قرن است که برای جابجایی انسان و کالا از سیستم های ترابری موتوری استفاده شده و امروزه بخش مهم و تفکیک ناپذیری از اجزاء زندگی شهری را به خود اختصاص داده، روز به روز بر تقاضای سفرهای شهری افزوده شده و مشکلات عدیده ای را برای مجریان، استفاده کنندگان از آن را فراهم کرده است [۱]، [۲] و [۳]. در این ارتباط ساختار فیزیکی و پتانسیل اقتصادی شهر و استفاده از سیستم های ارتباطات از راه دور در فراهم نمودن شرایط کمی و کیفی سیستم های حمل و نقلی اجتناب ناپذیر است [۴]، [۵]، [۶]. در کشور ما بیش از نیم قرن از شکل گیری شهرهای جدید می گذرد لیکن در چهار و یا سه دهه اخیر سرعت رشد و گسترش آنها در مقایسه با شهرهای مشابه در کشورهای توسعه یافته بسیار سریع تر بوده است. متأسفانه همزمان با توسعه شهرها، نیازهای حمل و نقلی و سرعت رشد آن بسیار کند بوده و مطالعات انجام شده در این خصوص با تاخیر و دقت کمتری انجام شده و به شکل پراکنده مطالعات جامع حمل و نقلی در تهران و سایر شهرهای بزرگ در حال انجام است [۷]، [۸]. شهر سنندج، به عنوان یکی از سکونتگاههای قدیمی غرب کشور که سالهاست وظیفه مرکزیت استان کردستان را به عهده دارد نیز از این قاعده مستثنی نبوده و سرعت رشد جمعیتی آن در حد شهرهای بسیار بزرگ کشور بوده است. این شهر در دره نسبتاً مسطحی بین کوههایی از سلسله جبال زاگرس محصور شده است. بخش های زیادی از شهر بر روی تپه هایی واقع در یک جام فضایی قرار گرفته و در پاره ای از نقاط رشد و گسترش شهر را محدود کرده است. وضعیت توپوگرافی شهر باعث توسعه طبیعی آن در جهات مختلف شده و غالباً شکل گیری شبکه معابر و محلات بر حسب شیب زمین بوده و در بخش زیادی از شهر، ساختمان ها به صورت پله بندی و تراس بندی استقرار یافته و غیر از محلات و شهرک های تازه ساخت اطراف، اغلب کوچه ها باریک و پر پیچ و خم و پله ای می باشند. مسائل اجتماعی، اقتصادی و مهاجرت مهمترین عوامل و دلایل این گسترش و توسعه بوده است. در طرح آمایش سرزمین، استان کردستان با نقش کشاورزی در تراز اول ملی، نقش دامداری و دامپروری در همان سطح و نقش صنعتی تراز ۳ ملی، نقش دانشگاهی و خدمات برتر تراز ۲ ملی جایگاه یافته است. شهر سنندج نقش صنعتی و دانشگاهی و خدمات پایه و برتر را به عهده دارد. در طرح کالبدی ملی شهر سنندج پس از کرمانشاه و در رده شهرهای همدان و خرم آباد بعنوان شهر بزرگی با عملکردهای دانشگاهی،

^۱ مدرس دانشگاه کردستان

^۲ دانشجوی کارشناسی دانشگاه کردستان